



**Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie**  
**Wydział Grafiki**

Wojciech Domagalski

***Strategie niewidzialności***

Streszczenie opisu pracy doktorskiej przygotowanej pod kierunkiem promotora  
prof. Andrzeja Węclawskiego

Warszawa 2017

Cykl grafik *Strategie niewidzialności* przyjął minimalistyczną formę, pozbawioną wszelkiej figuratywności. Prace są mocne i konkretne przez swoją „surowość”.

W cyklu zastosowałem zabieg zakrycia kolorowej płaskiej powierzchni drugą powierzchnią koloru czarnego. Dowodami na istnienie – by posłużyć się frazą Hanny Krall – faktu istnienia tego, co można by określić „światem równoległym” jest kolorowa ramka pozostawionej intensywnej barwy (mocno ingerująca i sygnalizująca to, co dzieje się pod czarną powierzchnią), drobne przecierki wylaniające na wierzch kolorową powierzchnię oraz punkty koloru powstałe w chwili, gdy między kolorową a czarną aplą farby drukarskiej pojawił się element izolujący, który nie pozwolił jej zadrukować się w pełni. Kolejnymi potwierdzeniami na istnienie „życia pod spodem” jest sposób ułożenia się farby i możliwość jej obserwacji. Pod różnymi kątami, pod światło lub „ze światłem”, grafika zmienia barwę i nasycenie, pochłania lub odbija światło.

Kolor niewidoczny, przykryty czarną powierzchnią, paradoksalnie, jest odczuwalny. Intensywność i temperatura tego czarnego obszaru w różnych pracach różni się od siebie w zależności od koloru znajdującego się pod nim (sposób ten podobny jest do metody *Kolor Morti*, polegającej na sposobie malowania obrazów w dobie renesansu i zastosowaniu podmalówki w kolorze dopełniającym). Zmienna optyka prac umożliwia istnienie szczegółu, na granicy dostrzegalności i widzialności.

Pracując nad *Strategiami niewidzialności* najpierw drukowałem kolorowe powierzchnie, by później je zasłonić. Celem było „zniszczenie” pracy, nie dodawanie w jej obszarze kolejnych elementów tworzących przewidywalną kompozycję. Każdej z 10. grafik odpowiada inny kolor wydrukowany w jego pierwszej warstwie. Każda kolejna grafika wydaje się wariantem poprzedniej ale to spektrum wszystkich podbija ich zniuansowane różnice.

Kolory podstawowe i ich pochodne stały się symbolami rzeczy niewidocznych, bo zasłoniętych. Kolor, jako formalny element kompozycji, nie musi stawać się jej treścią, lecz skojarzeń kolorystycznych wokół grafik może być wiele, bo każda dzięki użytej barwie może odpowiadać naszemu własnemu wyobrażeniu.

To, co od razu widać na „obrazie”, to powierzchnia czerni i kolorowa ramka. Pierwsza relacja odbiorcy z dziełem jest więc powierzchowna i wymaga zaangażowania. *Strategie niewidzialności* drukowane są warstwami, czego dowodzą momenty pozwalające zerknąć na fragmenty poprzednich warstw. Grafika rozpoczyna się na powierzchni papieru ale żeby docenić i poznać ją w pełni, trzeba wejść w jej głąb.

„Treść” przykrywam warstwą farby i sugeruję: prawdziwa kompozycja *Strategii...* odbywa się w czasie. Na grafiki z tego cyklu trzeba patrzeć nie tylko jak na trójwymiarowe obiekty, które powstawały przez dodawanie kolejnych warstw farby. Jeśli założymy, że każda z warstw pod spodem – których nie znamy albo znamy je tylko we fragmentach – wydarza się równocześnie z tą, która zakończyła powstawanie pracy, zaczyna się wypełniająca format papieru gra w przesłanianie i zasłanianie. Tymi zabiegami komunikuję, że obraz jest tylko konwencją, jego odczytanie i forma jest dynamiczna.

To, co konkretyzuje opisywane prace, to nie ewentualne przedstawienie ale zabieg formalny – precyzyjnie nakładane na kolorowe powierzchnie, płaskie czarne pole. Przygoda, jaka rozpoczyna się w percepcji dzieła zakłada także pytania fundamentalne: czy obraz może być wewnętrznie sprzeczny? Jaką rolę w tym projekcie odgrywa widz? Jak objąć poznaniem taką pracę?

Grafika przedstawiająca czarny prostokąt, zasłaniający dotychczasowy obraz, mówi o poczuciu straty, dostrzega i dokumentuje to, co ulotne.

Na papierze zostaje oddana logika kształtowania estetyki nietrwałości, pamięci i przemijania. Potencjalność pojawienia się czegoś nowego łączy się z poczuciem straty. Każda z prac to rodzaj palimpsestu, w którym nowe znaczenia pojawiły się kosztem przeniknięcia się lub wyparcia wcześniejszych wartości.

Dodatkową funkcją płaskiej czarnej powierzchni jest obdarowanie spokojem. Dzięki niej grafiki stanowią antidotum na furie kształtujące dzisiejszą aktualność. Prace są odpowiedzią na nadmiar artefaktów kulturowych, zbytnie nagromadzenie szczegółów i wielowątkowość treści.

W ten sposób powstała skoncentrowana, lapidarna i zwięzła forma grafiki, która skrótowo i sygnałnie wydobywa ukryte aspekty, wymiary i niuanse dotyczące obrazu wewnętrznie sprzecznego, nieustannego pokrywania się i wzajemnego wypie-

rania dwóch sprzecznych światów które następują po sobie oraz estetyki płynności i niestałości każdego z nich.

*Strategie niewidzialności* tworzą kreację poprzez proces zasłaniania. Charakteryzują się umykającym stanom niedopowiedzenia i ukrycia. Temat prac oscyluje wokół percepcji wzrokowej a pamięcią, niemożnością pełnego zobaczenia a kreatywną wyobraźnią, chwilą a upływem czasu.

W rozgrywkach tych miejsca, obiekty i obrazy są odbiciem naszych ograniczonych możliwości poznania i rozumienia świata oraz poczucia straty, kiedy trudno jest nadążyć i wpasować wspomnienia ciągle zmieniającej się przestrzeni.

Pracując nad cyklem grafik *Strategie niewidzialności* brałem pod uwagę wszystkie możliwości „niewidzenia” i napotykaną konwencję optyczną. Z ich sumy, mnogich i wielorakich, przeróżnych w formie, bo dotyczących i małego papierowego świstka-karteluszcza i wielkich betonowych obiektów, powstały skoncentrowane i proste formy graficzne, gdzie motyw zasłoniętego przez zadruk pola przywodzi na myśl motywy znane i napotykaną na co dzień. Jeśli założyć, że to co jest przysłonięte i niewidoczne, jest niewidzialne i nieobecne (pozbawione konkretów mogących zwerbalizować dany przedmiot, widok, obraz lub wspomnienie) to pretekstów dotyczących koncepcji niewidzialności jest nieskończenie wiele.

Praca *Strategie niewidzialności* dotyka istoty widzialności wewnętrznej czyli siły wyobrażenia i projekcji. Jest wędrówką po niewidzialnych obszarach, prowokuje do wyobrażeń, które jak nieistniejące miasta i osobiste przestrzenie stale w nas istnieją.

*Strategie niewidzialności* (2017) wydrukowane są w technologii sitodruku na papierze *Fabiano Artistico* o gramaturze 240 gram/m<sup>2</sup>, format papieru to 140x100 cm, format zadruku 110x70 cm. Każda z dziesięciu prac została wydrukowana w nakładzie 3 sztuk.